

CRKVA SV. ROKA U DRAGUĆU
ISTRAŽIVANJE I OBNOVA

Nakladnik

Hrvatski restauratorski zavod

Za nakladnika

Boris Mostarčić

Autorice

dr. sc. Krasanka Majer Jurišić, Kristina Krulić, Ana Škevin Mikulandra

Lektura

Rosanda Tometić

Korektura

Daria Škarpa, Edita Šurina, Miroslav Jelenčić

Prijevod

Nataša Jakominić Marot

Fotografije

Ljubo Gamulin, Katarina Gavrilica, Natalija Vasić, Jovan Kliska

Grafičko oblikovanje

Ljubo Gamulin

Tisak

Novi val d.o.o.

Naklada

150 primjeraka

ISBN

978-953-7389-42-0

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001233148.

SADRŽAJ

---

6 PREDGOVOR

8 STRUČNI TIM / ZAHVALA

10 CRKVA SV. ROKA U DRAGUĆU
SMJEŠTAJ I IZGLED
TITULAR
PREGLED POVIJESNIH ZBIVANJA

22 KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA ISTRAŽIVANJA

30 RADOVI OBNOVE
ZIDNI OSLIK
KLESANI KAMENI ELEMENTI
ARHITEKTURA I OPREMA

38 SV. ROK U DRAGUĆU, PRIMJER BOGATO OSLIKANE
PUČKE ARHITEKTURE 16. STOLJEĆA NA PODRUČJU ISTRE

42 IZVORI, LITERATURA I KONZERVATORSKA DOKUMENTACIJA

44 SUMMARY / RIASSUNTO

PREDGOVOR

Zidno slikarstvo zasigurno pridonosi mnogim prepoznatljivostima istarskoga poluotoka. Očuvani primjeri najvećim brojem potječu iz 11. do sredine 16. stoljeća. To su u nekim slučajevima i sasvim mali ulomci, ponekad pojedinačne scene, ali i cijeli bogato osmišljeni ciklusi koji su osobitim kulturološko-religijskim kontekstom, raznovrsnim koloritom i izvornošću prikaza ukrašavali srednjovjekovne crkve i ujedno tumačili vjernicima biblijske poruke na jasan i razumljiv način.

Hrvatski restauratorski zavod, središnja javna ustanova koja sudjeluje u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara Republike Hrvatske, nastoji svojim djelovanjem, s ciljem sveobuhvatnog pristupa, pridonijeti i podizanju svijesti o vrijednostima i značenju kulturne baštine ne samo stručnjaka nego i lokalne zajednice koja je važan partner u brizi i održavanju naših spomenika. Tako su i na primjeru programa obnove crkve sv. Roka, aktivnosti Zavoda (uz Ministarstvo kulture i medija RH i nadležni Konzervatorski odjel u Puli) uključile i Istarsku županiju i Općinu Cerovlje te Kuću fresaka

i stanovnike Draguča. U tom su malom mjestu, kao zalog žive vjere tijekom stoljeća, sagrađene još tri crkve: ona najstarija – sv. Elizeja, potom crkva Blažene Djevice Marije od Svete Krunice i župna crkva Svetoga Križa. Uz to je Draguč poznat i po svojim pitoresknim ulicama i starim kućama, kao i vrijednim zidnim slikama, zbirci sakralnih umjetnina i bogatoj glagoljaškoj baštini. Svakako je prepoznata i njegova odlika iznimne slikovitosti spoja graditeljstva i prirode, što je potvrđeno u smještaju crkve sv. Roka na proplanku, s predivnim pogledom prema okolnom istarskom krajoliku. Konzervatorsko-restauratorski i građevinski radovi koje je Hrvatski restauratorski zavod proveo na toj crkvi poticaj su za isticanje njezinih spomeničkih vrijednosti i nastavak korištenja.

Boris Mostarčić
ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda

STRUČNI TIM

Program istraživanja i obnove crkve sv. Roka u Draguču, Hrvatski restauratorski zavod je realizirao sredstvima Ministarstva kulture i medija RH, na inicijativu Vladimira Torbice (Upravni odjel za kulturu i zavičajnost Istarske županije) i dr. sc. Tajane Pleše (Hrvatski restauratorski zavod), uz podršku i suradnju s Elvisom Šterpinom (Općina Cerovlje), Marinom Boico Staraj (Konzervatorski odjel u Puli) i Sunčicom Mustač (Kuća fresaka, Povijesni i pomorski muzej Istre u Puli).

U stručnom timu Hrvatskog restauratorskog zavoda, zajedno s voditeljicom programa dr. sc. Krasankom Majer Jurišić, sudjelovali su: Kristina Krulić, Ana Škevin Mikulandra, Lara Kreš, Toni Šaina, Fani Župan, Toma Prpić, Ljubo Gamulin, Natalija Vasić, Jovan Kliska, Miroslav Jelenčić, Tea Trumbić, Katarina Gavrilica, Ivan Jengić, Tomislav Svirac, Tonko Fabris, dr. sc. Domagoj Mudronja, Mirjana Jelinčić, Margareta Klofutar, Marijana Fabečić, dr. sc. Josip Višnjic, Edita Šurina, dr. sc. Petar Puhmajer, Ivan Čamber, Dejana Brdarić, Karmen Lentić te vanjski suradnici: Danijela Skelin, Mirta Cvetko, Marina Cvitić, Maja Kamenar, Institut Ruđer Bošković, laboratorij ArcheoLab, Mineraloško-petrografski zavod PMF-a i tvrtke Con-tec d.o.o., Geomatika d.o.o., Intrados projekt d.o.o., Kamen Pazin d.d., Kapitel d.o.o. i Vektra d.o.o.

U istraživanja su bili uključeni i Branka Poropat iz Biskupijskog arhiva u Poreču, Claudia Crosera iz Soprintendenza Archeologia, belle arti e paesaggio del Friuli Venezia Giulia, Barbara Lunazzi iz Archivio Fototeca di Antonio Morassi, Damir Krizmanić, Sara Blažević i dr. sc. Željko Bistrović iz Konzervatorskog odjela u Rijeci, Sanja Grković iz Uprave za zaštitu kulturne baštine te dr. sc. Vlasta Zajec iz Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu.

Zatečeno bogatstvo prikaza oslikane unutrašnjosti, uz prepoznatljive odlike pučkog sakralnog graditeljstva 15. i 16. stoljeća na području Istre, elementi su koji crkvu sv. Roka u Draguču predstavljaju kao vrijedan primjer naše baštine. Hrvatski restauratorski zavod je stoga, kroz cjeloviti program istraživanja i obnove, nastojao u najvećoj mjeri zadržati elemente njezinog oblikovanja i slojevitosti, zajedno s tragovima povijesnih intervencija, u cilju poboljšanja zatečenog stanja te očuvanja za buduće naraštaje.

ZAHVALA

Za uspješno izvođenje radova i dovršetak programa obnove, zaslužan je cijeli stručni tim, kao i kolege koji su nam pomogli savjetima. Pri tome svakako treba istaknuti Serđa Tomišića iz tvrtke Kapitel d.o.o., Žminj, koji je iznimnim zalaganjem, marom i brigom učinio mnogo više od uobičajenoga profesionalnog angažmana tijekom godina zajedničke suradnje. Ujedno nas je stručnom ekspertizom pratila i kolegica Martina Vujasinović iz tvrtke Intrados projekt d.o.o., Zagreb, pomno promišljajući rješenja konstruktivne sanacije s namjerom da građevinska intervencija na crkvi bude što suptilnija.

CRKVA SV. ROKA U DRAGUĆU

Crkva sv. Roka je sagrađena početkom 16. stoljeća na ulazu u malo istarsko naselje Draguč. Izbor titulara, zaštitnika od kuge, u skladu je s onodobnom praksom gradnje istoimenih crkvi na samom ulazu u naselje, kako bi mještanima pružile zaštitu od kužnih bolesti. Unutrašnjost je oslikana zidnim slikama koje je u dvije faze, 1529. i 1537. godine, izradio lokalni majstor Anton iz istarske Padove, pokraj današnje Kašćerge. Njegovo se autorstvo iščitava iz natpisa na oslicima, uz imena naručitelja. Osim crkve u Draguču, isti je majstor oslikao i crkvu sv. Roka u Oprtlju te „Humski triptih“, izvorno smješten na glavnom oltaru grobljanske crkve sv. Jeronima u Humu. Spojivši pučki izraz i jednostavne renesansne oblike, u Draguču je osebjnim umjetničkim izričajem stvorio impozantan ciklus zidnih slika očuvan do danas.

SMJEŠTAJ I IZGLED

Draguč se nalazi u središtu istarskoga poluotoka, uz cestu Buzet – Cerovlje, sjeveroistočno od Pazina. Leži na hrptu brijega između dolina rijeka Mirne i Butonige. Stoljećima je imao važnu stratešku obrambenu funkciju zbog položaja između prostora Pazinske knežije i Mletačke Republike, kao dio lanca utvrda pod zapovjedništvom Rašporskoga kapetanata. Postupnom izgradnjom oko srednjovjekovnog kaštela formirano je naselje s dva podgrađa koja su se spontano gotovo istodobno razvijala, uz crkve, kapele, kuću kapetana i stambene i gospodarske objekte, a na nekadašnjem ulazu u naselje sa zapadne strane sagrađen je Sv. Rok.

Crkva sv. Roka je jednobrodna građevina, jednostavnog pravokutnog tlocrta položenog u smjeru istok – zapad. Ispred ulaza, sa zapadne strane, dograđena je lopica (trijem). Crkva je zaključena bačvasto-šiljastim svodom. Uzdužni sjeverni i južni zid su niski, rastvoreni samo jednim uskim prozorčićem na južnom zidu, u zoni

Detalj katastarske karte Draguča, 19. stoljeće

svetišta, dok je zapadno pročelje rastvoreno vratima u središnjoj osi te s po jednim malim prozorom gotovo kvadratnog formata sa svake strane. Uz vrata su pred ulazom niske kamene klupice i jednostavno oblikovana škropionica. U vrhu zida je kamena preslica sa zvonom.

Crkva je građena priklesanim kamenjem, neravne površine. Iznutra je žbukana slojem vapnene žbuke i oslikana. Izvorno su i pročelja bila prekrivena vapnenom žbukom, svjetlosivo-žućkaste boje, te višekratno ličena debelim slojem vapna. Svi su okviri otvora, i prozora i ulaznih vrata, kameni. Pod u crkvi rađen je od nabijenog vapnenog estriha, pripremljenog sa šljunkom i manjim dijelovima lomljenog kamena. Lopica se oslanja na stupove i ograđena je niskim parapetnim zidom u kojem su formirani prolazi. Stupovi su klesani iz monolita, nejednakog su oblikovanja i različitih vrsta kamena. Pod lopice prekriven je kamenim pločama, nejednakih veličina i neobrađenih rubova. I crkva i lopica bile su zbog naknadnih preinaka prekrivene zajedničkim krovom s kupama, a stari je pokrov od škrljla ostao očuvan još samo mjestimično, nad bočnim zidovima crkve.

Karta istarskog poluotoka - „Istria olim lapidia“, 1665.

TITULAR

Sveti Rok često je štovan svetac u našoj tradicijskoj katoličkoj baštini. Sačuvane su mnoge usmene predaje o čudesnim izlječenjima prema njegovu zagovoru. Smatra se da je rođen potkraj 13. stoljeća u Montepellieru u južnoj Francuskoj. Budući da je još

pri rođenju na tijelu imao mrlju u obliku križa, vjerovalo se da je predodređen za redovnički život. Kad je navršio dvadeset godina, prodao je sva svoja dobra i novac podijelio siromasima. Zatim je stupio u Treći red sv. Franje i kao siromašni hodočasnik zaputio se u Rim. Na svojem je putu pomagao oboljelima od kuge, sve dok se nije i sam razbolio. Neki njegovi životopisci spominju da

Administrator župe Natalis Silvani, ispred crkve sv. Roka u Draguču, 1925. godine (Fondazione Cini)

se liječio u šumi, hraneći se biljem, a svakoga mu je dana jedan pas donosio komad kruha. Vrativši se kući, završio je u zatvoru, gdje je iznova obolio od kuge. Pronašli su ga mrtvog u čeliji koja je čudom bila preplavljena nebeskim svjetlom. Pokraj njegova tijela bio je natpis: *Svi koji obole od kuge i zaištu pomoć sv. Roka, sluge Božjega, bit će iscjeljeni.*

Kult sv. Roka ubrzo se proširio i on je postao štovaniji od tradicionalnoga zaštitnika kuge i epidemije, starokršćanskoga mučenika sv. Sebastijana. Sveti Rok smatra se zaštitnikom od rana, gube i drugih zaraznih bolesti. Osim toga, zaštitnik je i životinja, posebice pasa. Također se smatra zaštitnikom hodočasnika, kirurga, dermatologa i ljekarnika. Njegov je blagdan 16. kolovoza, na dan njegove smrti. Papa Grgur XIII. unio je ime sv. Roka u Rimski martirologij, što je poslije potvrdio i papa Urban VIII. U ikonografiji se sveti Rok prikazuje kao hodočasnik, s jakovskom kapicom i štapom, kako zadiže haljinu i pokazuje kužnu ranu na svojem bedru, a uz njega je redovito i pas.

PREGLED POVIJESNIH ZBIVANJA

Draguč se stoljećima nalazio na granici različitih posjeda. Od 11. stoljeća bio je u posjedu istarskih markgrofova i najstariji je dio bio smješten nešto više jugoistočno od današnje lokacije. Godine 1102. spominje se u darovnici Ulrika II., kojom prelazi pod vlast akvilejskoga patrijarha, a 1350. je pripojen Pazinskoj knežiji. Naselje se razvijalo postupno, uz kaštel pod zapovjedništvom Rašporskoga kapetanata. U 12. je stoljeću izgrađena crkva sv. Elizeja, dok je današnja župna crkva sagrađena tek sredinom 15. stoljeća. Godine 1421. Draguč pljačkaju venecijanski plaćenici, a 1483. napadaju ga Osmanlije. Uz to je velik dio stanovništva stradao u epidemiji kuge koja je poharala Draguč 1469. i 1499. godine. U mletačko-austrijskom ratu 1508. godine osvojila ga je mletačka vojska pod zapovjedništvom Damiana di Tarsije. Nakon mira u Wormsu i Trentu 1523. godine, zajedno s Ročom, Sovinjakom, Humom i Vrhom, Draguč postaje važno uporište linije obrane Buzeta. Od 16. do kraja 18. stoljeća bio je dijelom mletač-

Lopica prije radova i zamjene stupova, snimio: N. Vranić, 1955. (KO Rijeka)

Glagoljski natpis iznad scene s prikazom Pakla, snimio: B. Fučić, 1947. (KO Rijeka)

Jugozapadno pročelje crkve, snimio: A. Batinić, 1946. (MKM-UZKB-F)

Pročelje crkve sv. Roka s lopicom, snimio: N. Gattin, 1950-ih (fototeka IPU)

Potvrda o isplati za radove koje je restaurator Sergio Sergi izveo na zidnim slikama u crkvi, 1924. (Soprintendenza Archeologia, belle arti e paesaggio del Friuli Venezia Giulia)

Prizor Iskušenja Kristova, snimio: N. Gattin, 1950-ih (fototeka IPU)

Desna strana svetišnog prostora, s detaljem drvenog retabla, 1922. (Fondazione Cini)

Unutrašnjost, pogled na zid svetišta, snimio: N. Gattin, 1950-ih (fototeka IPU)

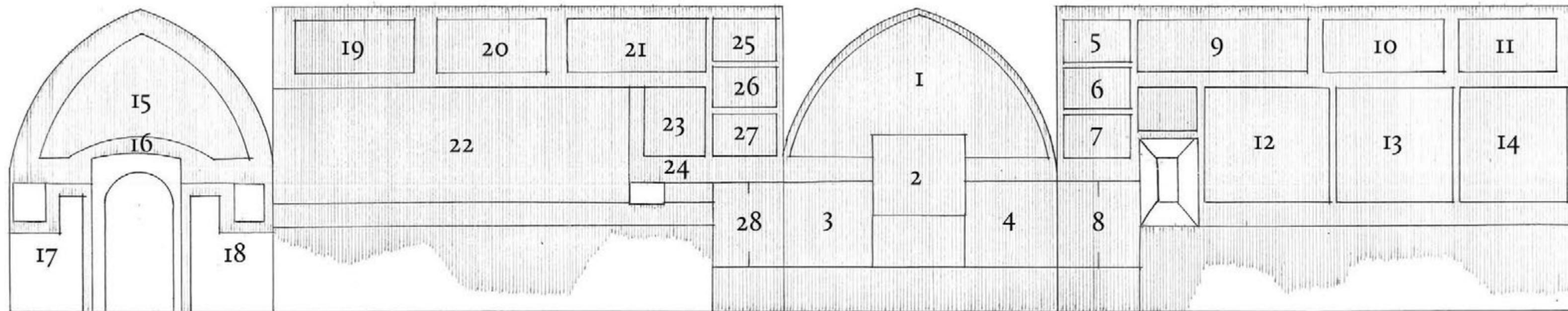

Glagoljski natpis nad vratima, snimio: N. Gattin, 1954. (KO Rijeka)

koga posjeda u Istri, no nastavljaju se manji sukobi i promjene u političkoj nadležnosti nad naseljem.

Uz izgradnju neutvrđenoga predgrađa, početkom 16. stoljeća gradi se sa zapadne strane kaštela, na osamljenome mjestu, i crkva sv. Roka. Izbor titulara, zaštitnika od kuge, nije bio slučajna, jer je utjecanje tom svecu u duhu onodobnoga vjerovanja puka bilo često. Crkva je poznata i po svojim glagoljskim natpisima, među kojima ima i onih važnih za povijest Draguča. Natpisi, većinom grafiti urezani oštrim predmetom ili pojedini izvedeni kao dio oslika, nalaze se redom unutar polja s prikazima svetaca ili pojedinih biblijskih scena: iznad i bočno od ulaznih vrata te primjerice iznad prikaza sv. Apolonije i sv. Petra ili ispod sv. Augustina. Tako je zapisano da je naselje dva puta gorjelo, 1533. i 1615. godine, a redaju se i podaci o uskocima, ratovima, kugi, gladi, ljudima i svakodnevnom životu koji popunjavaju slike istarske prošlosti.

Draguč je, kao i drugi istarski kašteli, imao svoju općinu, komunu, kojom je upravljao župan, a njega su birali stanovnici. Župan je vodio administraciju i sudske poslove u civilnim sporovima, a titulu je zadržavao i nakon prestanka zaduženja. Pomagali su mu podžupan i zbor od 12 sudaca, zadužen za preostale funkcije komune. Župa u Draguču spominje se 1421. i najprije je teritorijalno pripadala Tršćanskoj biskupiji, a poslije Porečkoj te Porečkoj i Pulsnoj. Godine 1580. posjetio ju je apostolski vizitator Valier, navodeći da se matične knjige pišu na glagoljici. Takva je praksa bila i s crkvom sv. Roka, koja je bila vrlo posjećivana (odmah nakon glavne crkve, crkve Sv. Križa). Datacija izgradnje određena je glagoljskim natpisom nad ulaznim vratima iz 1529. godine. Njezinu popularnost među pukom potvrđuju i sačuvane oporuke s početka 17. stoljeća, ona Jerolima Blažinića iz 1606., Mihaela Miklavčića iz 1622. ili primjerice Mohora Štrpina iz 1630-ih, u kojima se Sv. Roku uz određene uvjete ostavljaju zemlja i vinogradi, pa čak i vino.

Crkva sv. Roka podignuta je kao zavjet stanovnika Draguča za zaštitu od kuge, na tadašnjem ulazu u mjesto. Iznutra je u cijelosti oslikana, u duhu tradicije istarskoga zidnog slikarstva 15. stoljeća koje je, tako oslikanim prizorima sa svecima i prikazima iz njihova života te raznim biblijskim i kristološkim scenama, stvaralo vjerske poruke jasne i razumljive jednostavnom puku. O majstoru tih slika doznajemo iz natpisa s unutarnje strane zapadnog pročelja, nad ulazom. To je bio Anton iz obližnjega sela Padove, danas Kašćerge. Zabilježeno je i vrijeme dovršenja djela te naručitelji gradnje, stanovnici Draguča, pop Andrija Prašić (koji je natpis i sastavio), župan i podžupan, kao i upravitelj crkve Križman Kurelić: *VH(rsto) vo ime amen' Let' roeniĖ togoe č. f. i. z. (=1529.) miseca sektebra na dan d. i. (= 15) bi popisana ta crkav po meštri Antoni s Padove. I v to vrime bihu v Draguču muži (ki to) dob[ri] to stvoriše popisati blagom svoim' i vsega komuna župan JuRI Štr[PIN] i biše nega podžup FabĖn' župan Križman Krivić župan Križman Kurelić ki biše guvernatur te crkve i ostali dobri muži v Draguču I Ė pop Andrij' Prašić za to vrime stah v Draguču za farmana ki to zapisah. Uz taj natpis, i one spomenute koji svjedoče o velikim požarima u Draguču, na zidnim ploham crkve sv. Roka ima i raznih zavjetnih natpisa, a iz jednog, ispisanog na oslikanoj borduri na zapadnom zidu desno od vrata, čita se da je trijem, lopica, pred glavnim pročeljem dograđen 1565. godine, u*

vrijeme crkvenoga starješine Bene Grozića. Uz crkvu je tada bila i kuća bratovštine koja se o crkvi skrblila. Ta se kuća spominje u glagoljskom protokolu notarskih isprava koji je sastavio Andrija Matković, u testamentu Mohora Matkovića iz 1629. godine, kao *hiša braće sv. Roka*.

Osim glagoljskih isprava i glagoljskih natpisa u crkvi, za sada nisu poznati još neki arhivski dokumenti s podacima o povijesti crkve iz vremena gradnje ili kasnijih stoljeća. Tek se u 19. stoljeću javljaju pojedini u kojima se spominje župa u Draguču, no za crkvu sv. Roka ne navodi se ništa izuzev šturoga podatka iz vizitacije iz 1823./1824. u kojoj piše da je oltar od kamena i da nisu potrebni radovi.

U crkvi sv. Roka majstor Anton zamislio je dvadeset i osam prikaza, kompozicijskih slika iz Kristova života i starozavjetnih proroka te dragučkih svetaca zaštitnika. Nekoliko je scena s vremenom oštećeno, no unatoč tome je među očuvanim ciklusima zidnoga slikarstva 16. stoljeća u Istri upravo ovaj iz Draguča jedan od, tematski i prema broju slika, najbogatijih. Većina je slika nastala u vrijeme prvoga uređenja, odmah nakon završetka gradnje crkve, 1529. godine. Nekoliko godina poslije, 1537., isti je majstor na

Shema naslikanih prizora: 1. Navještenje, 2. Sveti Fabijan, Rok i Sebastijan, 3. Sveti Elizej i Antun Opat, 4. Sveti Blaž i Andrija, 5. Sveti Grgur papa, 6. Prorok Danijel, 7. Prorok (?), 8. Sveti Pavao i sveta Lucija, 9. *Ex voto* protiv kuge, 10. Krist pred Herodom, 11. Krist pred Pilatom (?), 12. Rođenje Kristovo, 13. Bijeg u Egipat, 14. Prikazanje u hramu, 15. *Imago pietatis*, 16. glagoljski natpis, 17. Raj, 18. Pakao, 19. Krštenje Kristovo, 20. Iskušenje Kristovo (Napastovanje u pustinji), 21. Sveta Margareta (?), 22. Poklonstvo kraljeva, 23. Euharistijski Krist, 24. Mrtva priroda s cvijećem, 25. Sveti Jeronim, 26. Sveti Ambroz, 27. Sveti Augustin, 28. Sveta Apolonija i sveti Petar (izvor: Fučić, 1963.).

Branko Fučić proučava zidni oslik i grafite – ispred prizora Bijeg u Egipat i Prikazanje u hramu, snimio: A. Batinić, 1947. (KO Rijeka)

istočnom zidu crkve naslikao i oltarnu zidnu sliku sv. Florijana, Roka i Sebastijana i nad njom se, ovaj put latiničnim slovima, potpisao: *M. D. XXXIIIIII . ANT. PADVAN(US) . PINXIT.*

O zidnom osliku u crkvi sv. Roka, ikonografskim prikazima i dataciji, pri čemu je ponuđeno više tumačenja, pisalo je više istraživača. Prvi ga spominje Antonio Morassi, a nakon toga i France Stelé i Ljubo Karaman te kasnije i Iva Perčić, Giulio Ghirardi, Milan Pelc, Željko Bistrovic i Sara Blažević. No najznačajniju ulogu u iščitavanju, tumačenju, kao i predstavljanju javnosti, svakako je imao Branko Fučić koji, s obzirom na postojeće očuvane natpise u samoj crkvi, sve zidne slike datira u 1529. godinu, izuzev one oltarne koja je nastala 1537. godine.

Na svetišnom zidu središnji dio zauzima oltarna slika sv. Florijana, Roka i Sebastijana. Lijevo i desno od nje su po dva sveca: s lijeve strane sv. Elizej i sv. Antun opat, a s desne sv. Blaž i sv. Andrija. U gornjem dijelu zida je prikaz Navještenja, dok je donji ukrašen naslikanom ovješenoj tkaninom, velarijem, koja se proteže i duž donje zone sjevernog, odnosno južnog zida crkve. Nad velarijem su zidne slike bočnih zidova organizirane u dva registra, središnji u visini očišta i gornji koji u pravilu prekriva plohu svoda.

Odmah do svetišta na sjevernom su zidu naslikani sv. Petar i sv. Apolonija, a na južnom sv. Pavao i sv. Lucija. Nad njima je široka traka s po tri polja u kojima su likovi proroka i svetaca. Na južnoj su strani sv. Grgur papa, sv. prorok Daniel i još jedan prorok, a na sjevernoj sv. Jeronim, sv. Ambroz i sv. Augustin.

Središnji registar južnog zida čine prikazi Rođenje Kristovo, Bijeg u Egipat i Prikazanje u hramu, a u gornjem su *Ex voto* protiv kuge, Krist pred Herodom i Krist pred Pilatom. Na sjevernom zidu je prikaz Poklonstva kraljeva, dimenzijama najveća naslikana scena, te uz nju Euharistijski Krist i vaza s cvijećem, dok se u gornjem registru redaju sv. Margareta, Napastovanje u pustinji i Krštenje u Jordanu.

Zapadni je zid u središnjem dijelu rastvoren vratima, od kojih je bočno po jedan prozor. Na poljima uz vrata bile su scene Pakla, odnosno Raja, danas vrlo slabo vidljive. Iznad vrata je najprije glagoljski natpis, a u luneti prikaz trpećega Krista s vidljivim ranama i glavom okrunjenom trnovom krunom, *Imago pietatis*.

U baroknom razdoblju crkva sv. Roka dobila je mali drveni oltar. Njegov smještaj u crkvi zabilježen je na fotografijama iz 1922. godine, dok ga već 1925. godine nema. Prema oblikovnim i stilskim

karakteristikama oltar je datiran u sredinu 17. stoljeća. Izvorno je imao trokutasti zabat, dok su u bočnim nišama bili kip sv. Sebastijana s lijeve strane i sv. Fabijana s desne strane. Danas se oltar nalazi u crkvi sv. Marije na istočnoj, suprotnoj strani Draguča, nedaleko od crkve sv. Elizeja i u prilično je lošem stanju te preslikan.

Kao rezultat fotografskih kampanja po Istri dvadesetih godina 20. stoljeća, dijelom kojih je bilo i snimanje crkve sv. Roka 1922., odnosno 1925. i 1929. godine, ona je u široj stručnoj javnosti prepoznata kao vrijedno ostvarenje pučke arhitekture i lokalnog majstora pa su odobrena sredstva i izvedeni su neki restauratorski radovi na zidnim slikama. Radove je naložio tršćanski ured za lijepe umjetnosti, Ufficio delle belle arti per la Venezia Giulia in Trieste, a izveo ih je slikar Sergio Sergi. Za restauraciju zidnih slika isplaćeno mu je 3500 lira 26. travnja 1924. godine.

Pregledom fotografija snimljenih u kampanji (ukupno 27) doznajemo još neke podatke o crkvi: sjeveroistočni i jugoistočni stupovi tada su bili vrlo oštećeni i istanjenog, nejednako širokog presjeka, stanje zidnog oslika u donjoj zoni svetišnog zida bilo je nešto bolje očuvano, poput prikaza *vera icon*, na prozorčiču na južnom zidu postoji stolarija, pod pred svetištem bio je u boljem stanju, a jasno je vidljiva i velika žbukana zakrpa na oltarnoj zidnoj slici te ostaci vapnenog ličenja vanjštine crkve. Također, prema fotografiji svetišnoga dijela crkve, koja pokazuje stanje oltara nakon uklanjanja baroknog drvenog retabla, vidljiva je novija kamena ploča menze, od istoga sivog kamena i jednake obrade kao što su i još neki klesani elementi: bočni stupci preslice i jugozapadni stup lopice pred crkvom, uočljiv na fotografiji iz 1922. godine. Zamjena tih kamenih dijelova svakako je morala biti izvedena tijekom neke prethodne obnove.

Sredinom 20. stoljeća crkva je još bila u funkciji i navodi se u crkvenim vizitacijama. Pritom se svaki put ističe značenje „vrijednih i lijepih“ fresaka te lopica pred ulazom. Još 1956. godine crkva je imala zvono i bila je u dobrom stanju, a misilo se jedanput godišnje, na dan sv. Roka. Poslije je zvono skinuto i pohranjeno u župnom stanu. U crkvi je bila samo kamena menza, a dijelovi baroknoga drvenog retabla nalazili su se u crkvi sv. Elizeja. Godine 1979. nedostajali su već kipovi sv. Roka, sv. Fabijana i sv. Sebastijana. Arhitektura oltara premještena je poslije u crkvu sv. Marije. O izgledu i stanju arhitekture, kamenih elemenata i zidnih slika doznajemo iz niza dokumentarnih fotografija, a dijelom je sačuvana i pisana građa koja potvrđuje izvedene popravke i restauratorske radove. Neke zidne slike su i kopirane u sklopu projekta bilježenja istarskih fresaka 1952. godine (kopije se nalaze

Imago pietatis, prizor nad ulaznim vratima

u Gliptoteci HAZU u Zagrebu). Na kopiranju su zajednički radili Željko Hegeđušić, Ivo Kalina i Hajrudin Kujundžić, a izabrani su prizori: Kuga, Oplakivanje Krista, Poklonstvo kraljeva, Rođenje, Bijeg iz Egipta i Prikazanje u hramu. Nadalje, 1957. godine je Konzervatorski zavod za Istru i Hrvatsko primorje u Rijeci odobrio izvođenje radova na crkvi, a za nadzor i organizaciju gradilišta bio je zadužen arhitekt Branko Štimec iz Pazina. Zamijenjeni su jugoistočni i sjeveroistočni stup lopice (koji su zbog vrlo lošeg stanja privremeno, a svakako prije 1955. godine, bili zidani opekom), i to u čvrstom bijelom kamenu, te je popravljen i kameni portal i pukotina u njegovu gornjem dijelu.

Najveće zanimanje stručnjaka koji su se u drugoj polovici 20. stoljeća bavili crkvom sv. Roka, bilo je usmjereno na zidne slike. Svakako ponovno valja izdvojiti rad akademika Branka Fučića.

Njegova analiza oblikovnih karakteristika gradnje, tumačenje ikonologije prikaza, prinos poznavanju i iščitavanju glagoljskih natpisa te otkrivanje autora oslika počeli su tijekom njegovih konzervatorskih proučavanja istarskih spomenika još između 1945. i 1947. godine, a nastavljeni su njegovim znanstveno-istraživačkim radom u sklopu Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu (tada JAZU-a) te u suradnji s drugim institucijama, primjerice s Institutom za povijest umjetnosti i Leksikografskim zavodom.

Godine 1961. crkva sv. Roka upisana je u Registar nepokretnih spomenika kulture kotara Pula. Rješenje je izdao Konzervatorski zavod Rijeka, 17. srpnja, temeljem suglasnosti župnog ureda u Draguču, pod uvjetom da se ne dira u pravo vlasništva ni namjenu građevine za vjerske svrhe.

KONZERVATORSKO-RESTAURATORSKA ISTRAŽIVANJA

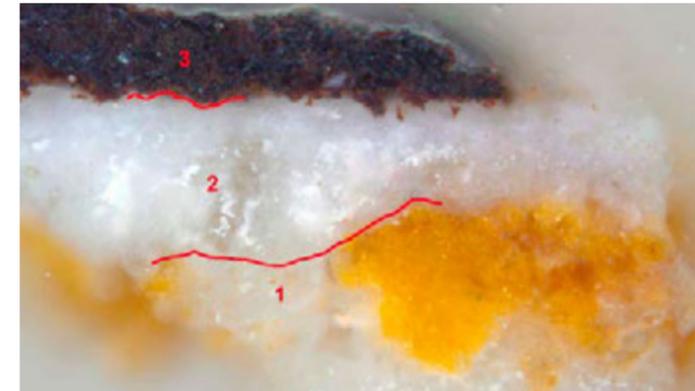
Hrvatski restauratorski zavod počeo je program obnove crkve sv. Roka u Draguču sustavnim konzervatorsko-restauratorskim istraživanjima 2018. godine. Provedena su arhivska i povijesno-umjetnička istraživanja, istraživanja zidnog oslika i kamenih elemenata, analiza i dokumentacija zatečenog stanja, materijala i konstrukcije te potrebna mehanička istraživanja. Izrađen je elaborat s valorizacijom graditeljskih elemenata i zidnog oslika te smjernicama za obnovu, odnosno s planom potrebnih radova u svrhu očuvanja i primjerene prezentacije.

Arhivska i povijesno-umjetnička istraživanja omogućila su izradu povijesnog pregleda od gradnje crkve do današnjih dana, a okupila su relevantnu građu i dokumentaciju iz crkvenih arhiva i stručnih ustanova, Biskupijskog arhiva u Poreču, Državnog arhiva u Rijeci, Soprintendenza Archeologia, belle arti e paesaggio del Friuli Venezia Giulia, Archivio della Diocesi di Trieste, Archivio Fototeca di Antonio Morassi, Instituta za povijest umjetnosti u Zagrebu te Ministarstva kulture i medija RH i Konzervatorskog odjela u Rijeci. Pojašnjen je slijed zbiljanja i dopunjena su dosadašnja saznanja o građevinskim fazama, povijesnom uređenju i intervencijama te je objedinjena i starija fotografska i arhitektonska dokumentacija i crkve i njezine opreme. Od pomoći je bilo i određivanje starosti metodom radioaktivnog izotopa ugljika C14 kojom je drvena građa krova lopice datirana u razdoblje između sredine 16. i sredine 17. stoljeća (vrijeme gradnje lopice ili nekoga od starijih popravaka). Nakon skidanja zvona s preslice dokumentirano je da se radi upravo o onom izvornom iz 1530. godine koja je na njemu i zabilježena. Detaljnom izmjerom uz 3D lasersko skeniranje i izradu 3D poligonalnog modela unutrašnjosti, izrađeni su nacrti razvijenih pogleda ravnih i zakrivljenih ploha crkve te je izrađena arhitektonska snimka postojećega stanja – tlocrt, poprečni i uzdužni presjek, pročelja (Vektra d.o.o., Varaždin); pripremljene su i podloge za grafičku dokumentaciju. Također je vrlo detaljno fotografirano stanje crkve prije radova, uz primjenu više tehnika i metoda. Provedena je analiza postojećega stanja i prostorno-oblikovnih karakteristika crkve, kao i pregled i doku-

mentacija stanja materijala (kamena, žbuke i naliča), termovizijsko i laboratorijsko ispitivanje vlage i utvrđivanje prisutnosti soli te konzervatorsko-restauratorsko istraživanje zidnog oslika. Izrađeno je i mišljenje o stanju nosive konstrukcije (Intrados projekt d.o.o., Zagreb), dok je stanje temelja utvrđeno podnom sondom, uz arheološki nadzor.

Provedena istraživanja zidnog oslika bila su najopsežniji dio programa. Obuhvaćala su pregled, opis i dokumentiranje zatečenog stanja te utvrđivanje uzroka propadanja. Izrađena je detaljna dokumentacija cjelina i pojedinačnih detalja. Uporabom kosog svjetla snimljeni su detalji koji jasnije prikazuju oštećenja i način izvedbe zidnih slika. Fotografiranjem u bliskom infracrvenom spektru (IR) nastojale su se utvrditi starije faze oslika ili pripremnog crteža, a ultraljubičastom fluorescencijom (UVF) jasnije su se istaknule naknadne intervencije, pojedini pigmenti i oštećenja. Istraživanja su obuhvatila i izradu grafičke dokumentacije zidnih slika s prikazom oštećenja, tehnoloških karakteristika i datacije. U Prirodoslovnom laboratoriju HRZ-a analizirani su uzorci žbuka, soli, pigmenta i veziva slikanog sloja, a u suradnji s istim laboratorijem, *in situ* su izvedene probe čišćenja zidnih slika. Tome je prethodilo mjerenje pH-vrijednosti površine zida i slikanog sloja na nekoliko pozicija. I poslije je, tijekom građevinskih i konzervatorsko-restauratorskih radova, nastavljeno praćenje stanja zidnih slika te su istovremeno s radovima obavljena dodatna istraživanja u svrhu usmjeravanja zahvata i kvalitetnije interpretacije zidnih slika. U suradnji s laboratorijem ArcheoLab iz Pule izrađene su mikrobiološke analize biološkoga onečišćenja, a u suradnji s Prirodoslovno-matematičkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Institutom Ruđer Bošković dodatno su istraženi pigmenti.

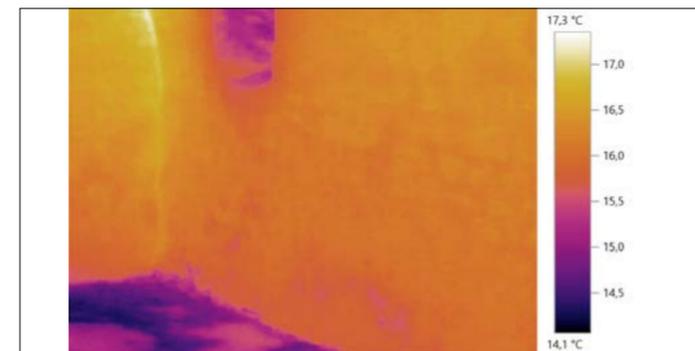
Unutrašnjost crkve oslikana je u cijelosti. Zidni oslik nalazi se na svim zidovima, svodu i unutar niša prozorskih otvora i vrata. Podijeljen je na polja s figuralnim prizorima i polja s dekorativnim motivima, međusobno odijeljenima različitim bordurama.

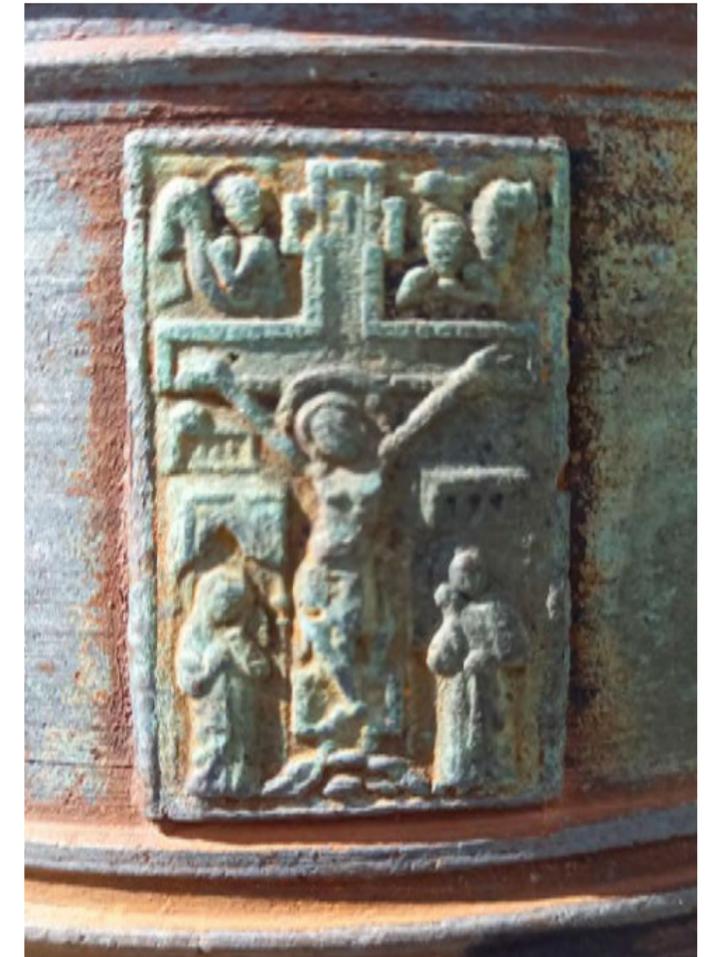
Fotografija poprečnog mikropresjeka slikanih slojeva i analiza pigmenta metodom rendgenske fluorescentne spektroskopije (XRF), uzorak 25375 / crna haljina sveteice - olovni pigment (?)
3 crni sloj - olovni pigment? (platnerit – degradacija minija?), organska crna / 2 bijeli sloj - kalcijev karbonat / 1 bijeli sloj sa žutim pigmentom – kalcijev karbonat, željezni oksid

Uzorkovanja za laboratorijsku analizu soli

Detalj termovizijske snimke stanja poda i spoja svetišnog i južnog zida

Reljef na zvonu s preslice, 1530.

Preventivni restauratorski radovi na učvršćivanju oslikanog žbuknog sloja na svodu

Detalj zidnog oslika snimljen u bliskom infracrvenom spektru (IRR)

Detalj zidnog oslika snimljen ultraljubičastom fluorescencijom (UVF)

Detalj zidnog oslika snimljen pod kosim svjetlom

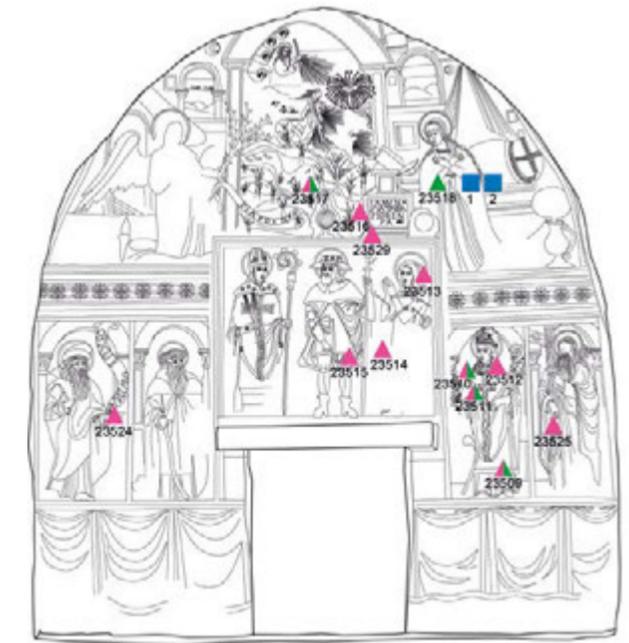
Izveden je na sloju zaglađene vapnene žbuke (*intonaco*), nanese u više dnevnic (*giornate*). Rubovi dnevnic prate rubove registara i okvire slikanih scena. Jedino je scena Poklonstva kraljeva na sjevernom zidu podijeljena na dvije dnevnic. Sloj žbuke prati neravnine kamene građe zida, zbog čega variraju i debljina i slojevitost žbuke, a pod kosim osvjetljenjem na površini su vidljivi i tragovi alata kojim je žbuka obrađena. Na površini zidova dokumentirani su i pojedini detalji oslika urezani u površinu žbuke te razni urezani crteži, godine i zapisi na glagoljici i latinici, nastali nakon oslikavanja crkve.

Slikani sloj karakterizira kombinacija lazurnih i pokrivnijih slojeva boje, izvedenih uglavnom na podlozi vapnenog premaza. Oslík je zaštićen slojem voska koji nije jednako raspodijeljen i očuvan na svim zidovima te nije sasvim sigurno radi li se o izvornom sloju ili naknadnoj intervenciji. Osnovni (pripremni) crtež izveden je lazurnim linijama koje se proziru kroz oštećenja slikanog sloja, a linije su ponegdje i sastavni dio oslika, gdje preciznim potezima definiraju formu. Na osliku dominiraju tople crvene boje, u manjoj mjeri njima komplementarne zelene, zatim oker, ljubičaste, crne, plave i bijele. Korišteni su pigmenti različitog kemijskog sastava i svojstava. Primjerice, za okere (žute i crvene) korišteni su željezni oksidi. Od crvenih je prisutan i cinober te narančastocrveni minij, a od plavih ultramarin, azurit i smalt. Zeleni dijelovi pejzaža, draperija i bordura, slikani su zelenom zemljom ili malahitom, a od bijelih je najučestalija olovna bijela i kalcij-karbonat. Na motivima unutar slikanih scena, najčešće odjeća svetaca i cvijeće, ističe se crna boja, ikonografski vrlo neobičajena. Dijelom je u njezinom sastavu prisutna organska crna dok je u nekoliko ispitanih uzoraka slikanog sloja, s crne haljine anđela na zapadnom zidu i pojedinim detaljima na sjevernom zidu (scena Poklonstva kraljeva), utvrđen mineral platnerit, a zatim minij, litargit i masikot kod kojih je moguća degradacija olovnih mineralnih faza i promjena kolorita. No, provedenim laboratorijskim analizama nije bilo moguće u potpunosti dokazati slijed procesa i uzroke koji su rezultirali zatečenim stanjem. Općenito na stabilnost pigmenta utječe tehnologija slikanja, okruženje, i kombinacije čimbenika poput vlage, temperature, soli, onečišćenja zraka, mikrobiološke aktivnosti, svjetlosti i topline.

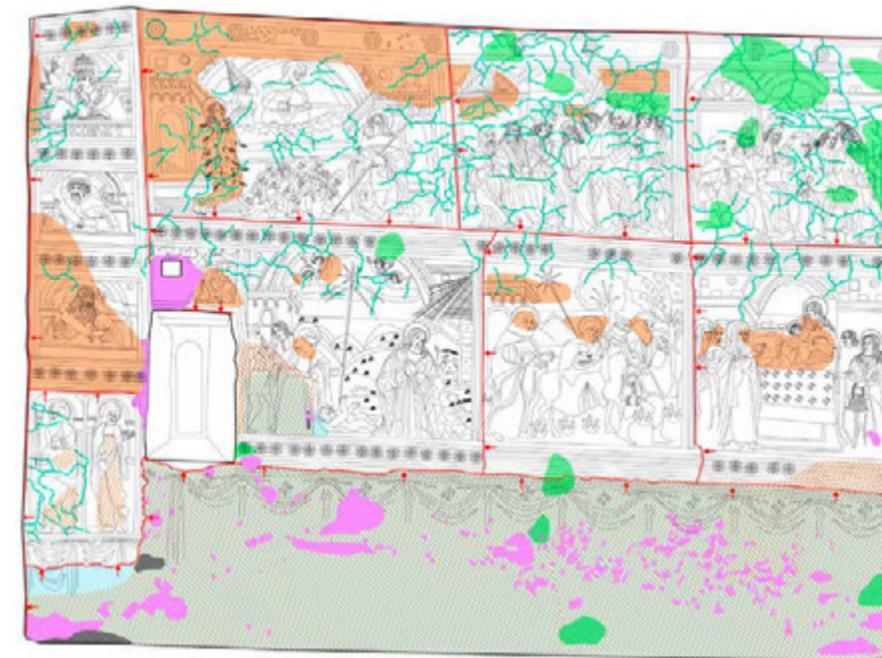
Zbog izdvojenog smještaja na proplanku, crkva je svakodnevno izložena različitim atmosferskim utjecajima, a stalne promjene uvjeta u okolišu utječu na stanje očuvanosti njezine vanjštine i unutrašnjosti. Na zidnom osliku zatečena su raznovrsna oštećenja nastala djelovanjem oborinskih voda, vjetrova, sunčane svjetlosti te

- zidni oslik 1529. godina
- zidni oslik 1537. godina
- naknadne intervencije

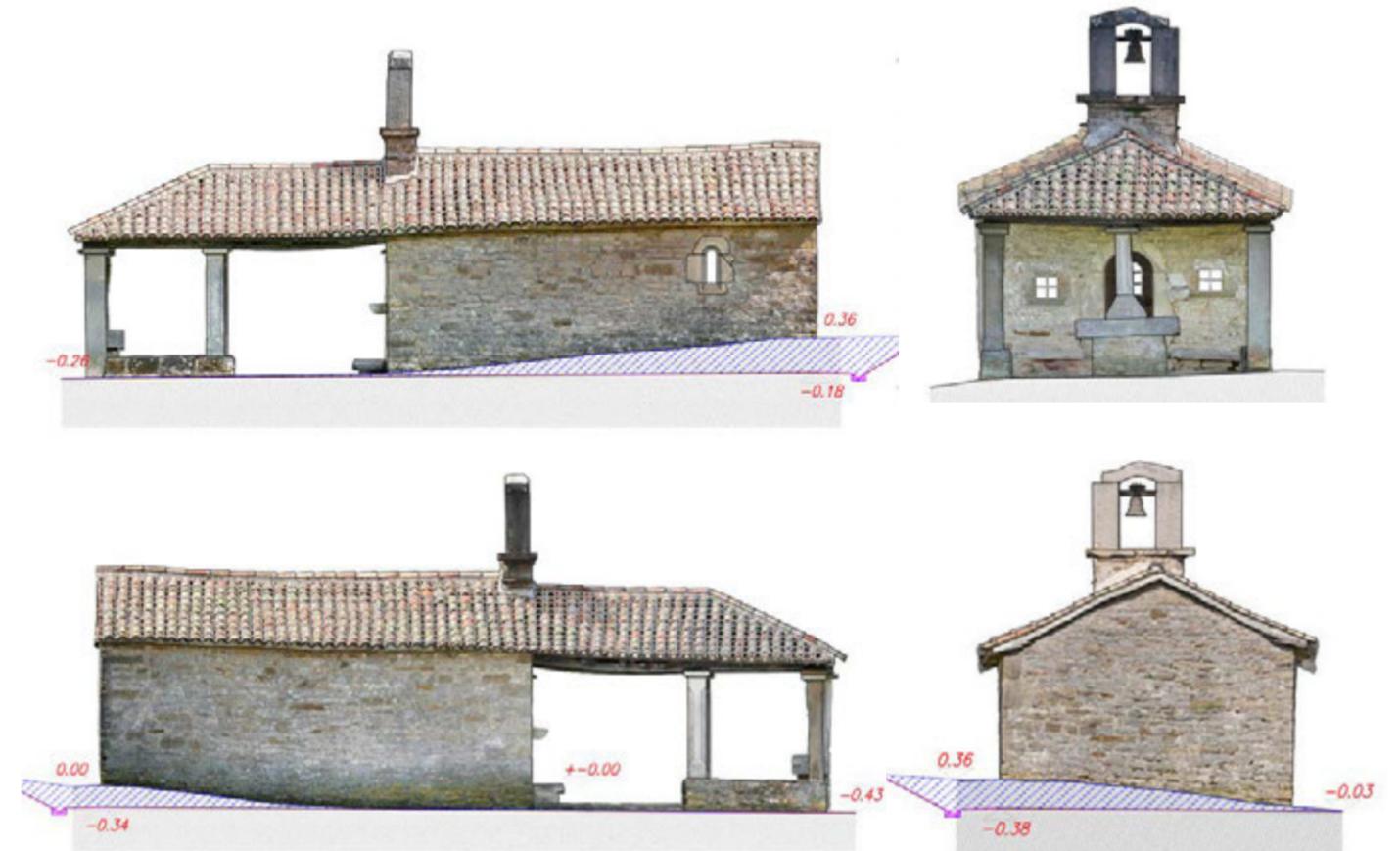

- ▲ mjesto uzimanja uzorka za analizu pigmenta
- ▲ mjesto uzimanja uzorka za analizu veziva
- ▲ mjesto uzimanja uzorka za analizu pigmenta i veziva
- proba čišćenja

- dnevnic
- mreža tankih pukotina
- biološki rast
- oštećenja do nosioca
- oštećenja u sloju intonaca
- podbuhline
- restauratorske zakrpe
- stanjen i djelomično izbrisan slikani sloj
- stanjen i djelomično izbrisan slikani sloj / oštećenja u sloju intonaca

Preliminarna grafička dokumentacija istraživanja zidnog oslika, 2018. godine: datacija, mjesta uzimanja uzoraka, stanje zidnog oslika

Arhitektonska dokumentacija postojećeg stanja prije radova - sjeveroistočno, sjeverozapadno, jugozapadno i jugoistočno pročelje, izradili: Vektra d.o.o., 2018. godine (arhiv HRZ-a)

promjenjivih mikroklimatskih uvjeta u unutrašnjosti. Najistaknutiji uzrok propadanja bila je uzlazna (kapilarna) vlaga i izravni prodor vlage kroz oštećenja građe ili prozorske otvore. Čestim izmjenama sušenja i vlaženja dolazilo je do migracije štetnih vodotopljivih soli i njihove kristalizacije na površini ili u strukturi zida. Posljedica takvih utjecaja je slabljenje svojstva kohezije i adhezije materijala te postupni gubitak izvornoga sloja. Na stupanj očuvanosti zidnog oslika utječu i tehnologija izvedbe te sastav i svojstva materijala, kao i naknadni restauratorski zahvati, uporaba i održavanje građevine. Znatnija oštećenja zatečena su u donjim zonama sjevernog, južnog i zapadnog zida. Žbukani sloj mjestimično se odvajao od podloge, a slikani sloj je samo djelomično očuvan. Odvojenost žbukanih slojeva zatečena je i na svodu i gornjim zonama zidova. Prisutne su i nejednako rasprostranjene mreže tankih pukotina

u sloju žbuke *intonaca*, a veća statička pukotina nalazila se na zapadnom zidu i nadvoju vrata.

Slikani sloj gornjih zona oštećeniji je na sjevernom zidu nego na ostalim zidovima, koji su položajem u odnosu na prozorske otvore i vrata zaštićeniji od izravnog djelovanja vanjskih utjecaja. Slikani sloj scene Poklonstva kraljeva djelomično je izbrisan. Forma je čitljiva, no uvelike oštećena. Oslabljena su njegova vezivna svojstva te se većim dijelom praškasto osipao. Slična oštećenja zamijećena su i na ostalim scenama gornjih zona zidova, dok je oslik u svetišnom dijelu najstabilniji. Mjestimično su na osliku zatečene mrlje od čađe, tamne smeđe mrlje i prljavština, a cijela je površina zidova bila prekrivena slojem prašine. Dokumentirane su i male crne mrlje koje su najvjerojatnije izvorno nastale djelo-

vanjem mikroorganizama (plijesni), no mikrobiološkom analizom utvrđeno je da na uzorkovanom zidu trenutno nema aktivne mikrobiološke aktivnosti. U manjim koncentracijama mrlje su prisutne na svim zidovima, dok je najveća koncentracija uočena na svodu uz svetišni zid, gdje potpuno točkasto prekriva oslik.

Dokumentirani su i prethodni restauratorski zahvati kojima su nadoknađeni ili učvršćeni oštećeni slojevi žbuka i slikanoga sloja. Veće i manje lakune zapunjene su vapneno-pješčanom žbukom, na pojedinim je izvedena djelomična rekonstrukcija okvira ili su samo blago tonirane, a retuš je mjestimice prisutan i na izvornom slikanom sloju. Tonska neujednačenost pojedinih retuširanih žbukanih nadoknada posljedica je djelovanja vanjskih utjecaja tijekom vremena.

Tijekom konzervatorsko-restauratorskih istraživanja obavljen je i pregled kamene građe te je izrađen katalog klesanih kamenih elemenata. Detaljnim pregledom, bilježenjem te analizom zatečenoga stanja evidentirano je više tipičnih uzroka propadanja kamenog materijala od kojega su izrađeni elementi kamene plastike. Oštećenja kamenih elemenata, izrađenih od nekoliko vrsta lokalnoga vapnenačkog pješčenjaka (biokalkarenita) i lokalnih vapnenaca, kao i nagrđivanje izgleda njihovih površina, nastali su zbog djelovanja različitih prirodnih procesa ili pojava, a tome su pridonijele i povijesne intervencije (uporaba neadekvatnih materijala ili alata, nestručni popravci, nedostatak održavanja). Među najčešće zabilježena oštećenja uzrokovana prirodnim elementima mogu se ubrojiti: pucanje, listanje, ljuskanje i erozija kamenih elemenata, kao i manja i veća mehanička oštećenja te rast i razvoj biološkog obraštaja (algi, lišajeva i mahovina, trava, grmova itd.). Zbog toga je došlo i do znatnog snižavanja reljefa kamena, odnosno promjene izgleda površine i gubitka tragova izvorne obrade klesarskim alatima. Površine kamene građe i klesanih elemenata djelomično su bile prekrivene naslagama raznih vrsta nečistoća (crne kore, kamenac, nataloženi slojevi čađe ili prašine itd.). Na mjestima na kojima su u blokove kamena ugrađeni metalni elementi, oštećenja nastaju zbog uznapredovaloga procesa korozije željeznih elemenata. Na dijelu ugrađenih kamenih blokova koji nisu bili naročito čvrsti, djelovanjem gravitacijskih sila došlo je do oštećenja u obliku mreže pukotina ili čak i razdvajanja slojeva, što je vidljivo kao listanje ili ljuskanje. Osim toga, dokumentirani su i pomaci kamenih blokova iz njihove vertikalne ili horizontalne ravnine (npr. središnji stup lopice, pojedini kapiteli). Sljubnice između kamenih blokova bile su neprimjereno i neuredno zapunjene žbukom na

bazi portland cementa tijekom prethodnih faza obnove, a isti je materijal upotrijebljen i za zapunjavanje pukotina na zidnim plaštovima pročelja ili u izradi pojedinih zakrpa na klesanim kamenim elementima.

Pregledom stanja zidova i svoda crkve, kao i lopice, utvrđene su pojedine nepravilnosti. Osim pukotina u kamenoj građi, nad glavnim ulazom i na južnom zidu, deformacije su bile prisutne i na drvenoj građi krovne konstrukcije lopice. Drvene nazidnice/podrožnice na sjevernoj i na južnoj strani bile su znatno oštećene i prognete te ih je trebalo ojačati u ležištu, odnosno na dijelu između crkve i prvoga stupa. Također je trebalo zamijeniti i neke dotrajale dijelove greda i daske, kao i poroznu staru kupu. Uz konzervatorski arheološki nadzor izvedena je i podna sonda duž južnog i istočnog pročelja crkve, budući da je prethodno ustanovljeno da je vlaga jedan od većih problema, posebice u svetišnom dijelu, i da u velikoj mjeri negativno utječe i na stanje zidnog oslika i na stanje kamena. Stanje temelja i donjih zona zidova potvrdilo je potrebu preusmjeravanja oborinskih i slivnih voda dalje od crkve.

Sagledavajući sve prikupljene podatke i uz njihovu analizu, pripremljen je elaborat s prijedlogom prezentacije koja se temeljila na valorizaciji spomeničkih odlika i povijesne slojevitosti crkve sv. Roka, uz isticanje njezina gotovo u cijelosti očuvanog i prikazima vrlo bogatog ciklusa zidnih slika. Smjernice za obnovu težile su zadržavanju izvornih karakteristika crkve i njezine opreme te uklanjanju, odnosno preoblikovanju neprikladnih naknadnih intervencija i izvođenju nužnih konzervatorsko-restauratorskih i građevinskih radova u cilju poboljšanja uvjeta i daljnjeg čuvanja.

RADOVI OBNOVE

U suradnji s nadležnim Konzervatorskim odjelom u Puli i kolegicom Marinom Boico Staraj, prema rezultatima istraživanja i pripremljenom elaboratu, Hrvatski restauratorski zavod je 2023. godine dovršio program obnove crkve sv. Roka u Draguču. Izvedena je građevinska sanacija, s pratećim obrtničkim radovima, kao i detaljni konzervatorsko-restauratorski radovi na klesanim kamenim elementima i zidnim slikama, koje su ujedno i okosnica cijeloga programa. Upravo su zbog zaštite zidnih slika poduzete aktivnosti kojima će im se osigurati povoljniji uvjeti, a time se postići i njihova bolja očuvanost.

ZIDNI OSLIK

S obzirom na iznimnu važnost zidnog oslika u unutrašnjosti crkve, ponajprije je bilo važno ukloniti uzroke njegova propadanja te provesti najnužnije konzervatorsko-restauratorske radove kojima bi se zaštitile i zadržale osobitosti i prepoznatljivosti crteža, tehnologije i kolorita.

Prije početka građevinske sanacije crkve izvedena je primarna zaštita oslika na svim površinama. Oštećeni rubovi žbukanih slojeva obrubljeni su vapneno-pješčanom žbukom. Na najugroženijim dijelovima oslika izveden je *facing* s pomoću japanskoga papira i otopine veziva *Tylosa MH300* u destiliranoj vodi. Ta su područja potom injektirana industrijskom vapnenom smjesom za injektiranje *PLM-A* i *PLM-AL*.

Stanje zidnog oslika tijekom građevinskih radova sanacije krovšta i odvodnje oborinskih voda redovito je praćeno. Soli zatečene na površini zida uklanjane su kistovima, *wishab* spužvicama i

skalpelima, nakon čega nije dolazilo do ponovne kristalizacije. Nastavljeno je injektiranje odvojenih i podbuhlih dijelova žbuka te je uklonjen sloj *facinga*. Loše očuvane restauratorske žbukane nadoknade uklonjene su i nadomještene novom vapneno-pješčanom žbukom, koja je sastavom i obradom površine usklađena s izvornom. Za zapunjavanje manjih pukotina i oštećenja u žbuci korištene su gušće smjese *PLM-A* i *PLM-AL*, čija je završna obrada također usklađena s izvornim slojem. Zbog prisutnosti biološkog onečišćenja, zahvaćeni dijelovi zidova preventivno su tretirani otopinom dezinficijensa. Potom je izvedeno mehaničko čišćenje površine oslika mekanim kistovima, *wishab* spužvicama i kirurškim skalpelima. Istovremeno s čišćenjem i injektiranjem, najugroženiji dijelovi oslika na kojima je zatečeno ljuškanje i praškasto osipanje konsolidirani su nanovapnom (*Nanorestore*) ili *Tyloseom MH300*. U oba slučaja konsolidacija je provedena preko sloja japanskoga papira, a odabir materijala, način nanošenja i ponavljanje postupka ovisili su o vrsti oštećenja i učinkovitosti postupka.

U završnoj fazi izvedena je reintegracija slikanoga sloja s pomoću pigmenata vezanih *Tyloseom MH300* i *Klucelom G*. Veće žbukane nadoknade povijesnoga restauratorskog zahvata na svetišnom zidu su sačuvane i dodatnom obradom tonski prilagođene okolnom osliku. Nove žbukane nadoknade tonirane su neutralnim tonom svjetlijim od izvornoga. Oštećenja na izvornom sloju minimalno su retuširana tehnikom tonskog prilagođavanja lazurnim nanošenjem lokalnog tona, a retuš je mjestimice izveden i tehnikom *tratteggio*. Na taj način postignuta je ujednačenost, a time i bolja čitljivost prikaza. Tragove biološkog onečišćenja nije bilo moguće ukloniti pa je njihova vidljivost umanjena retušem. Razmotrena je i metoda vraćanja degradacijskoga produkta pigmenata na bazi olova u

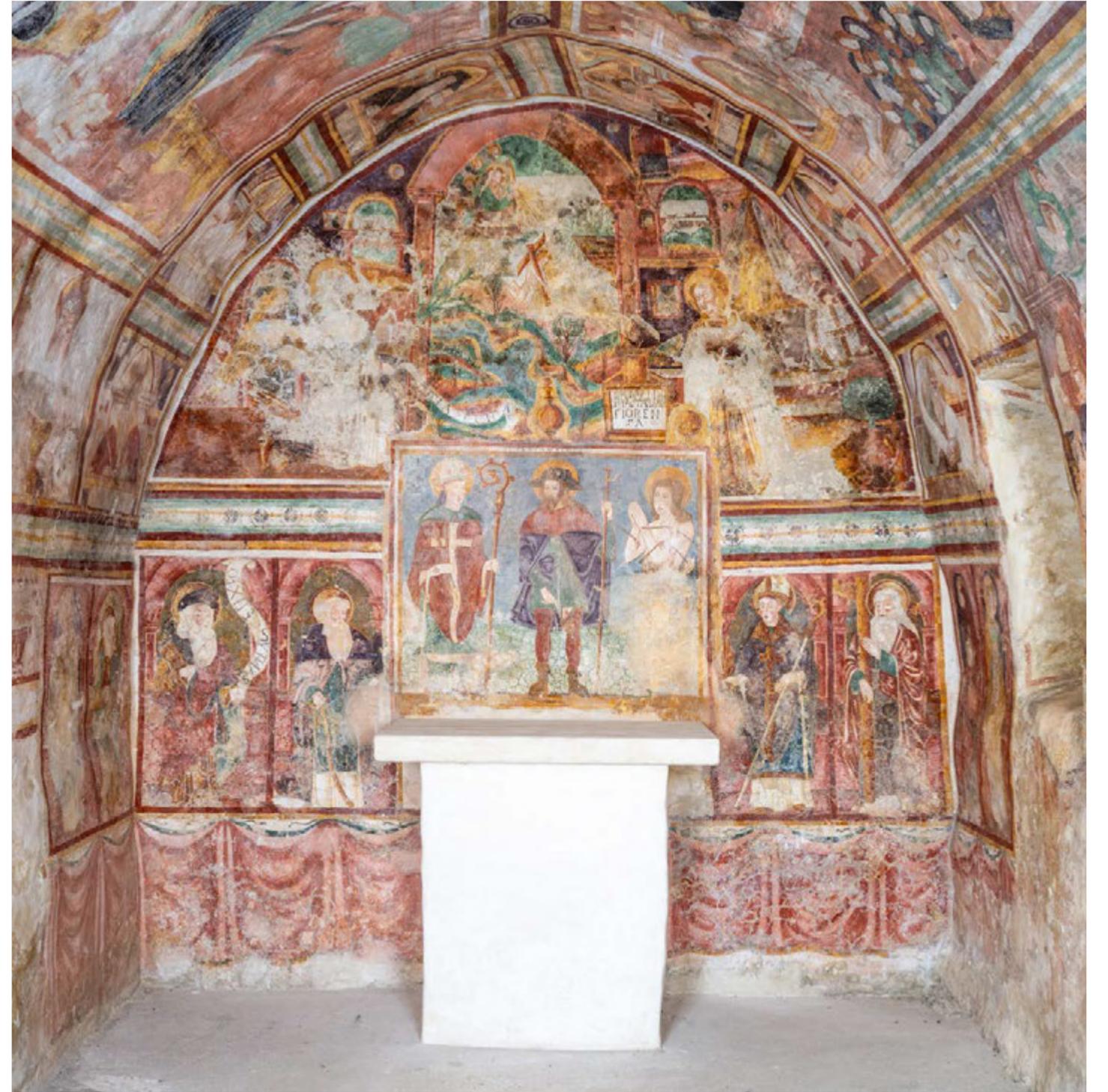

Detalj zidnog oslika – sveti Blaž i sveti Andrija, prije i nakon radova (fototeka HRZ-a)

Glagoljski natpis nad ulazom u crkvu, prije i nakon radova (fototeka HRZ-a)

Sjeverozapadni stup lopice, prije zamjene (fototeka HRZ-a)

izvorno stanje, no uzevši u obzir sve karakteristike oslika i stanje očuvanosti, ti radovi nisu izvedeni. Faza završne prezentacije usmjerena je na umanjivanje vidljivosti oštećenja uz uvažavanje povijesne, umjetničke i starosne vrijednosti zidnih slika.

KLESANI KAMENI ELEMENTI

Prateći tijek izvođenja radova obnove crkve sv. Roka, obavljani su i potrebni konzervatorsko-restauratorski radovi na klesanim kamenim elementima, kao i stručni nadzor radova na kamenoj građi.

Površine kamene plastike najprije su oprane; one na vanjskim dijelovima crkve čišćene su vodom, a okviri prozora i okvir vrata vodenom parom pod kontroliranim tlakom. Time su uklonjene naslage nečistoća (prašine, čađe itd.), a zadržana je neštetna patina, pa su oštećenja postala jasnije vidljiva. Nakon toga je proveden postupak mehaničkoga čišćenja raznim vrstama ručnog alata: skalpelima, dljetima, kistovima i četkama, čime su uklonjene zadržane nečistoće, zakrpe neadekvatnih materijala (u najvećoj mjeri sivog cementa), nakupine biološkog obraštaja ili tamne kore, a mehanički je uklonjeno i više bilje. Također su uklonjeni svi korodirani metalni elementi sidreni u kamenu materijal. Za tvrdokornija onečišćenja dodatno je površina kamena čišćena biocidnim sredstvima (*Asepsol*, *Cetavlon*, *Morova pasta AB-57*), a nakon toga je ponovljeno mehaničko čišćenje i čišćenje vodom pod kontroliranim tlakom za površine arhitektonskih elemenata (popločenja lopice, kamenih ploča u podnožju glavnog pročelja, parapetnih zidova lopice i zvonika na preslicu), dok se za ispiranje površine kamene plastike monofore, škropionice, portala i prozorskih okvira zapadnoga pročelja upotrijebila vodena para. Sanirana su puknuća kamenih elemenata postavljanjem spojnica od nehrđajućeg metala, a mjesta strukturnih pukotina, listanja i ljuskanja blokova, kao i pukotina uzrokovanih korozijom željeza, podlijepljena su i injektirana tekućim dvokomponentnim ljepilom za kamen. Svi domodelirani dijelovi nedostajućih formi na kamenoj plastici, kao i sanirane pukotine, tonski su ujednačeni s izvornim izgledom i bojom kamenog materijala slikarskim pigmentima u odgovarajućem otapalu. Sljubnice između kamenih elemenata zapunjene su vapnenom žbukom i obrađene ručnim alatom.

Uz stručni nadzor ugrađeni su i novonabavljeni klesani kameni dijelovi preslice, menze i stupa lopice te je definirana njihova završna obrada.

Ulazno (glavno) pročelje, prije i nakon radova (fototeka HRZ-a)

ARHITEKTURA I OPREMA

Građevinske i obrtničke radove na crkvi od 2019. do 2022. godine izvodila je tvrtka Kapitel d.o.o. iz Žminja. Projektu dokumentaciju izradile su tvrtke Intradoss projekt d.o.o. iz Zagreba i Con-tec d.o.o. iz Pule. Najprije su izvedeni potrebni zahvati kako bi se moglo pristupiti konzervatorsko-restauratorskim radovima na zidnom osliku. U sklopu toga izvedena je drenaža i oborinska odvodnja oko crkve (uključujući, osim vode s krova, i onu koja se za jačih kiša slijevala iz naselja izravno prema crkvi), ojačana je nosiva konstrukcija zidova i uređen je i zamijenjen dio vapnenoga poda u unutrašnjosti; razgrađen je i nanovo formiran vrlo oštećen dio baze oltara, te je cijela baza ožbukana uz restauratorski nadzor. Slijedilo je uređenje vanjskoga plašta: pročelja su građevinski sanirana, očišćena je kamena građa od naknadno i neprimjereno izvedenog fugiranja te biološkog obraštaja, učvršćen je stari mort i sačuvan debeli vapneni nalič na mjestima na kojima je zatečen (kamen, stare fuge). Potom su pročelja iznova fugirana vapnenom žbukom, što je pridonijelo rješavanju problema vlage u unutrašnjosti. Iako je crkva kroz povijest bila žbukana i ličena debelim slojem vapna, za završnu obradu pročelja crkve, uz odobrenje konzervatora, u konačnici je odabrana samo vapnena žbuka. Saniran je i svod crkve uz hidroizolaciju zaštitnim vapnenim mortom, uređen je i zamijenjen krovni pokrov nad lađom (s donje strane postavljene su nove kupe, a s gornje stare), razdvojene su krovne plohe lopice i lađe. Prema nalazima, a kako bi se što kvalitetnije riješila odvodnja oborinskih voda s krova, korigiran je nagib i dužina krovne strehe nad bočnim zidovima crkve. Zamijenjeni su elementi preslice i sjeverozapadni stup lopice, pri čemu su kao materijal odabrani sivi pješčenjak i kirmenjak, a pripremu, klesanje i završnu obradu površine te montažu, uz nadzor statičara, obavila je tvrtka Kamen d.d. iz Pazina. Promijenjen je i dotrajali drveni jaram i uređeno je staro zvono. U lopici je izmijenjen dotrajali dio hrastovih greda i dasaka krovništa, ugrađena su ojačanja greda nazidnica na strani prema crkvi, postavljen je pokrov od kupa kanalica, sanirani su ogradni zidići, učvršćeni su i vraćeni u vertikalnu svu elemente stupova, uređeno je kameno opločenje uz zamjenu pojedinih raspucanih ili površinski istrošenih kamenih ploča. Prema zatečenom predlošku izrađena je nova stolarija za crkvu (drveni okvir s mrežicom za prozor južnog zida i ulazna vrata, na koja je postavljen stari okov i rešetka). Popravljen je i drvena klupa u crkvi, rešetke na prozorima su uređene i obojene, postavljena je nova stolarija, metalna svjetiljka je očišćena, a na oltaru je posvećena nova kamena menza (dimenzionirana prema očuvanom otisku na zidnom osliku istočnog zida) ispod koje su pohranjene moći. Program obnove crkve sv. Roka zaključen je 2023. godine postav-

Preslica nakon zamjene kamenih elemenata i postavljanja zvona (fototeka HRZ-a)

ljanjem informativno-edukacijske ploče (dizajn Mauricio Ferlin, tekst Sunčica Mustač) te uređenjem pristupa i zatravnjivanjem neposrednoga okoliša kako bi sve intervencije na zelenom platou, koje se odnose na izvedene građevinske radove, bile što neprijetnije. Time se nastojao zadržati karakterističan izgled prostora nekadašnjega ulaza u Draguč i prostora oko crkve sv. Roka, koja je svojim vanjskim izgledom, s lopicom, krovom prekrivenim kupama i preslicom sa zvonom, skroman ali dojmljiv akcent u kulturnom pejzažu središnje Istre.

Stanje crkve prije i tijekom građevinskih radova (fototeka HRZ-a)

SV. ROK U DRAGUĆU, PRIMJER BOGATO OSLIKANE PUČKE ARHITEKTURE 16. STOLJEĆA NA PODRUČJU ISTRE

Crikav popisana po meštri Antoni s Padive

Crkva sv. Roka u Draguču primjer je jednostavne sakralne gradnje koja u Istri ima višestoljetnu tradiciju. Pripada tipološkoj skupini jednobrodnih crkvi pravokutnog tlocrta s bačvasto-šiljastim svodom koje se na istarskom poluotoku i na otoku Cresu javljaju od kasnog 14. pa sve do 16. stoljeća. Uz crkvu sv. Roka, u tu skupinu ubrajaju se i oslikane crkve Sv. Trojstva u Žminju, Sv. Duha u Balama, sv. Blaža u Svetlovreću Pazenatičkom i sv. Antuna u Višnjanu. Pritom se, bez obzira na svođenje, na bočnim zidovima ne mijenja ortogonalni raspored naslikanih prikaza, nego se on nastavlja i na plohe svoda, sve do tjemena. Novost je, s druge strane, formiranje velikih dodatnih polja za oslike u gornjim zonama ulaznog i svetišnog zida. Na svetišnom zidu smješta se retabl oltara prislonjen uza zid ili je sam zid nosilac oltarne slike. Osim Draguča, tako je i u crkvi sv. Antuna u Dvigradu te sv. Mateja u Prodolu, gdje je cijeli zid koncipiran kao veliki poliptih. Donje zone zidova redovito su uređene kao podnožje, a majstoru zidnog oslika ostavljen je izbor dekorativnih motiva imitacije mramornih ploča, inkrustacija s geometrijskim elementima ili pak neke tkanine (brokatni uzorci i ritmički ovješena draperija).

Za odjeljivanje pojedinih polja i registara koriste se bordure koje imaju i zadaću da višebrojna oslikana polja organiziraju u smislenu cjelinu svih ploha crkvenoga prostora. Dekoracija tih bordura mogla je biti različita, a primjeri slični onima u Draguču, zasnovani na lisnatim viticama (i to na vitici akantusa), očuvani su i u crkvi sv. Nikole u Rakotulama i crkvi Blažene Djevice Marije u Oprtlju, s time da su u Sv. Roku naslikane i bordure kombiniranog motiva s uzorkom različka, odnosno karanfila, kakve ne nalazimo u drugim crkvama.

Zidne slike u crkvi sv. Roka u Draguču, rad lokalnoga majstora Antona iz Kašcerge, nastale su 1529. i 1537. godine pod utjecajem umjetničkoga stvaralaštva karakterističnog za prethodno stoljeće. Naručitelji zidnih oslika općenito su bili ponajprije crkveni oci, a onda i feudarci, odnosno bratovštine te predstavnici puka, dok je

u Sv. Roku za narudžbu zidnih slika zaslužna cijela komuna, i svjetovni i crkveni upravitelji i lokalna zajednica. Prizori iz kristološkog ciklusa, života svetaca i mučenika bili su praksa u oživljavanju ravnih zidnih ploha unutrašnjosti istarskih crkava jer se domaći puk njima utjecao i iz njih „čitao“ biblijske poruke.

Prema broju očuvanih prizora, crkva sv. Roka vjerojatno je jedna od najbogatijih u Istri. Oblikovne karakteristike oslika svjedoče o radu priučenoga umjetnika čiji je izričaj rezultat spoja rustične vještine i preuzetog naslijeđa. Uz to, Anton je imao iskustvo korištenja predložaka u slaganju kompozicije scena i slikanju pojedinih likova, a slike je stvarao kombiniranjem gotičkih i renesansnih elemenata, isticanjem linearizma kojem je podređivao boju. Isti je majstor djela izveo i u nedalekom Humu, u crkvi sv. Jeronima, gdje je naslikao skladan oltarni retabl, datiran i autoru pripisan glagoljskim natpisom popa Andrije Prašića, kao što je i u Draguču, a pripisuju mu se i neki oslici u crkvi sv. Roka u Oprtlju te u crkvi Presvetog Trojstva u Račicama. Majstor Anton, "meštar Antoni s Padive", ne slijedi u svojem stvaralaštvu onodobne suvremene slikarske pojave već ponavlja rječnik renesansnih slikara s kraja 15. stoljeća, razumljivo prikazujući promatraču izabrane sakralne teme.

Provedena konzervatorsko-restauratorska istraživanja i radovi na crkvi i njezinu zidnom osliku pridonijeli su boljem poznavanju toga specifičnog segmenta graditeljske baštine Istre, valorizaciji povijesnih zahvata te očuvanju i reprezentativnosti jednoga od, tematski i prema broju prikaza, najbogatijih i rijetko cjelovito očuvanih ciklusa zidnoga slikarstva iz 16. stoljeća. Osim prepoznatih povijesnih i spomeničkih vrijednosti, crkva sv. Roka izdvaja se i po svojoj očuvanosti i minimalnim intervencijama kroz stoljeća, od vremena izgradnje do današnjih dana. Niti jedna od njih nije nepovratno poništila izvorni izgled crkve, njezine vanjštine i unutrašnjosti. Takva bi trebala ostati prezentirana i ubuduće očuvana.

IZVORI, LITERATURA I KONZERVATORSKA DOKUMENTACIJA

Archivio della Diocesi di Trieste

Archivio Fototeca di Antonio Morassi

Biskupijski arhiv u Poreču

Državni arhiv u Rijeci

Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu

Ministarstvo kulture i medija RH – Konzervatorski odjel u Rijeci

Ministarstvo kulture i medija RH – Uprava za zaštitu spomenika kulture

Soprintendenza Archeologia, belle arti e paesaggio del Friuli Venezia Giulia

Badurina, A., ur., *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, Zagreb, 2006.

Bertoša, M., *Izazovi povijesnog zanata: lokalna povijest i sveopći modeli*, Zagreb, 2002.

Bistrović, Ž., *Zidno slikarstvo 16. st. u Istri*, <http://www.heartofistria.com/index.php?id=186> (pristupljeno 27. 2. 2019.)

Bonsanti, G., Leitner, H., Lavoro al nero. *OPD Restauro* 8, 1996., 127–193

Cennini, C., *Knjiga o umjetnosti. Il Libro dell arte*, Zagreb, 2007.

De Franceschi, C., *L'Istria, Note storiche*, Poreč, 1879.

Fučić, B., Meštar Anton s Padove, *Istarska Danica – Koledar za godinu 1952*, Pazin, 1950., 81–86

Fučić, B., „Slikovnica meštra Antona“, *Bulletin Instituta za likovne umjetnosti JAZU V/3*, 1957., 251–255

Fučić, B., „Humski triptih“, *Bulletin Instituta za likovne umjetnosti JAZU V/3*, 1957., 208–212

Fučić, B., „Grafički listovi Majstora sa svicima u kastavskoj radionici“, *Bulletin Razreda za likovne umjetnosti JAZU X/3*, 1962., 177–186

Fučić, B., „Istarski glagoljski grafiti“, *Bulletin Razreda za likovne umjetnosti JAZU XIV/1-3*, 1966., 85–91

Fučić, B., „Slika i arhitektonski prostor u srednjovjekovnom zidnom slikarstvu u Istri“, *Ljetopis JAZU 71*, Zagreb, 1966., 391–412

Fučić, B., *Istarske freske*, Zagreb, 1963.

Fučić, B., *Glagoljski natpisi*, Zagreb, 1982.

Fučić, B., *Terra Incognita*, Zagreb, 1997.

Fučić, B., *Iz istarske spomeničke baštine*, Zagreb, 2006./2007.

Ghirardi, G., *Affreschi istriani del Medioevo*, Padova, 1973.

Giovannoni, S., Matteini, M., Moles, A., „Studies and developments concerning the problem of altered lead pigments in wall painting“, *Studies in Conservation* 35, 1990., 21–25

Gliozzo, E., Ionescu, C., „Pigments – Lead – based whites, reds, yellows and oranges and their alteration phases“, *Archaeol Anthropol Sci* 14: 17, 2022.

Grković, S., „Bordure u srednjovjekovnom slikarstvu Istre“, *Peristil* 38, 1995., 43–49

Horvat-Levaj, K., „Gradovi-utvrde sjeveroistočne Istre: Građevni razvoj i problemi revitalizacije“, *Buzetski zbornik* 12, 1988., 213–226

Horvat-Levaj, K., „Draguč kao primjer karakterističnih razvojnih oblika naselja nastalih uz kaštele“, *Cerovljanski zbornik*, Cerovlje, 1999., 179–195

Hrust, N., „Zbirka kopija fresaka i starih majstora u zagrebačkoj Gliptoteci HAZU“, *Informatica museologica* 34, 2003., 61–65

Huić, I., Obad Šćitaroci, M., „Draguč u Istri – nove spoznaje o prostornom razvoju naselja“, *Prostor: znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam* 44, 2013., 328–339

Karaman, Lj., „O srednjovjekovnoj umjetnosti Istre“, *Historijski zbornik* 2, 1949., 115-130

Malinar, H., Vlaga u povijesnim građevinama, sistematika, dijagnostika, sanacija. *Mala biblioteka godišnjaka zaštite spomenika Hrvatske*, 2003.

Matejčić, I., Maraković, N., Bistrović, Ž., *Umjetnička baština istarske crkve 3 - Slikarstvo od 4. do 15. stoljeća*, Pula, 2023.

Matteini, M., Mazzeo, R., Moles, A., *Chemistry For Restoration*, Firenca, 2017.

Morassi, A., „Antica pittura popolare nell'Istria“, *Le Vie d'Italia* 30/10, 1924., 1067-1072

Pejaković, M., Grković, S., „Duh istarskog srednjovjekovlja: koegzistencija elitne i pučke kulture – geometrijsko-metričko-stilska analiza crkvice sv. Roka u Draguču“, *Studia ethnol. Croatica* 10/11, 1998./1999., 29–62

Pelc, Milan, *Renesansa*, Zagreb, 2007.

Perčić, Iva, *Zidno slikarstvo Istre*, katalog izložbe, Zagreb, 1963.

Perković-Milosavljević, J., ur., *Šareni trag istarskih fresaka – Pisana sled istrskih fresk*, Pula, 2011.

Prijatelj, K., „Dva dalmatinska majstora u istarskim zbivanjima renesanse i manirizma“, *Bulletin Razreda za likovne umjetnosti JAZU I/3*, 1977., 117–124

Stelé, F., *Umetnost v Primorju*, Ljubljana, 1960.

Škrobonja, A., *Sveti od zdravlja. Ilustrirani leksikon svetaca zaštitnika*, Zagreb, 2004.

Štefanić, V., „Glagoljski notarski protokol iz Draguča u Istri 1595.–1639.“, *Radovi Staroslavenskog instituta* 1, 1952., 73–174

Elaborat konzervatorsko-restauratorskih istraživanja crkve sv. Roka u Draguču, Hrvatski restauratorski zavod, 2019. (izradila: K. Majer Jurišić)

Ispitni izvještaj o relativnoj specifičnoj aktivnosti 14C/starost br. 017-5272/1/2021, Institut Ruđer Bošković, Zavod za eksperimentalnu fiziku, Laboratorij za mjerenje niskih radioaktivnosti, Zagreb, 2021. (izradile: A. Sironić, I. Krajcar Bronić)

Laboratorijski izvještaji br. 172/2018; 181/2018; 207/2018; 200/2018; 393/2018; 208/2022; 201/2023; 245/2023, Hrvatski restauratorski zavod, 2018., 2022. – 2023. (izradili: D. Mudronja, M. Fabečić, M. Klofutar, M. Jelenčić, A. Bogi, E. Topalović, M. Matišić)

Laboratorijski izvještaj br. 235/2022; Hrvatski restauratorski zavod i Mineraloško-petrografski zavod PMF-a, Zagreb, 2022. (izradili: D. Tibljaš, D. Mudronja)

Mikrobiološka analiza – izolacija i karakterizacija pljesni, elaborate 28/2021, ArcheoLab, Pula i Bicro Biocentar d.o.o., Zagreb (izradila: T. Zubin Ferri)

Stručni izvještaji o izvedenim radovima, Hrvatski restauratorski zavod, 2018. – 2023. (pripremili: K. Majer Jurišić, K. Krulić, I. Jengić)

Troškovnici građevinskih radova, Hrvatski restauratorski zavod, 2019. – 2023. (izradila: A. Škevin Mikulandra)

Arhitektonski projekt – snimka postojećeg stanja, Vektra d.o.o., Varaždin, 2018. (izradio: Z. Novak)

Mišljenje o stanju nosive konstrukcije za crkvu sv. Roka u Draguču, Intrados projekt d.o.o., Zagreb, 2018. (izradila: M. Vujasinović)

Geodetska podloga za crkvu sv. Roka u Draguču, Geomatika d.o.o., Pula, 2019. (izradio: B. Matac)

Građevinski projekt – projekt sanacije oborinske odvodnje za crkvu sv. Roka u Draguču (glavni projekt), Con-tec d.o.o., Pula, 2019. (izradio: Z. Šušulić)

Građevinski projekt – projekt konstrukcije za crkvu sv. Roka u Draguču, glavni i izvedbeni projekt, Intrados projekt d.o.o., Zagreb, 2019. (izradila: M. Vujasinović)

Građevinski projekt – projekt konstruktivne sanacije potpornog zida uz crkvu sv. Roka u Draguču, Con-tec d.o.o., Pula, 2022. (izradio: Z. Šušulić)

SUMMARY

The Church of St. Rocco, built in the early 16th century, is located at the entrance to the small Istrian village of Draguč. The choice of the titular saint, the protector against the bubonic plague, is in line with the then practice of building churches of the same name at the entrance to settlements, to provide protection for residents against contagious diseases. The interior is adorned with wall frescoes executed in two phases, the first one in 1529 and the second in 1537, by the local painter Anthony from Padua in Istria, near present-day Kašćerga. His authorship is evident from inscriptions on the frescoes, along with the names of the patrons of this endeavour. In addition to the church in Draguč, the same master also painted the Church of St. Rocco in Oprtalj and the “Hum Triptych,” originally located on the main altar of the cemetery church of St. Jerome in Hum. By combining folk expression and simple Renaissance forms he created, in Draguč, an impressive cycle of frescoes with a distinctive artistic expression that has been preserved to this day.

Due to the preservation of the painted interior, as well as the recognizable features of modest folk Renaissance architecture in the Istrian region, this church is a valuable example of our heritage. In 2018, the Croatian Conservation Institute began a conservation-restoration programme for cultural heritage, which included archival and historical-artistic research, research on frescoes and stone elements, as well as assessments of material conditions and construction. In collaboration with the Conservation Department in Pula, necessary building repairs of both the church and the lopica-type porch were carried out, followed by detailed restoration work aimed at comprehensive renovation, completed in 2023.

RIASSUNTO

La chiesa di San Rocco, costruita all'inizio del XVI secolo, si trova all'ingresso del piccolo villaggio istriano di Dragucco. La scelta del titolare, protettore dalla peste, è in linea con la pratica dell'epoca di costruire chiese omonime all'ingresso dei villaggi, al fine di proteggere gli abitanti dalle malattie pestilenziali. L'interno è decorato con affreschi realizzati in due fasi, la prima nel 1529 e la seconda nel 1537, da un pittore locale di nome Antonio, proveniente dalla Padova d'Istria, vicino all'attuale Villa Padova. La sua autorialità è evidente dalle iscrizioni sugli affreschi, insieme ai nomi dei committenti di quest'impresa. Oltre alla chiesa di Dragucco, lo stesso pittore ha decorato anche la chiesa di San Rocco a Portole e il “Trittico di Colmo”, originariamente situato sull'altare maggiore della chiesa cimiteriale di San Girolamo a Colmo. Fondendo l'espressione popolare con le forme rinascimentali semplici, a Dragucco ha creato un ciclo di affreschi impressionante con un'espressione artistica unica conservatosi fino al giorno d'oggi.

Proprio per la conservazione degli affreschi interni, ma anche per le caratteristiche riconoscibili della modesta architettura rinascimentale popolare nell'area dell'Istria, questa chiesa rappresenta una ricchezza del nostro patrimonio. Nel 2018, l'Istituto Croato per il Restauro ha avviato un programma di conservazione e restauro del patrimonio culturale che ha coinvolto ricerche archivistiche e storico-artistiche, indagini sugli affreschi murali e sugli elementi lapidei, nonché lo stato dei materiali e della struttura. In collaborazione con il Dipartimento per la Conservazione di Pola, sono stati quindi eseguiti i necessari interventi di restauro edilizio alla chiesa e al lopica (ampio portico in pietra), oltre a dettagliati lavori di restauro al fine di un rinnovamento totale che è stato completato nel 2023.